

Sygn. akt IV Pa 20/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

10 sierpnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2021 r. w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko G. F.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli - Sądu Pracy

z dnia 24 marca 2021 roku sygn. akt IV P 1/20

I Zmienia zaskarżony wyrok nadając mu następującą treść:

- 1. Zasądza od G. F. na rzecz (...)w W. kwotę 20 138 (dwadzieścia tysięcy sto trzydzieści osiem) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 17 maja 2019 roku do dnia zapłaty,**
- 2. Oddala powództwo w pozostałej części,**
- 3. Zasądza od G. F. na rzecz (...)w W. kwotę 1070 (jeden tysiąc siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu części opłaty sądowej od pozwu, a koszty zastępstwa prawnego wzajemnie znosi między stronami,**
- 4. Nakazuje pobrać od (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli kwotę 465 (czteryście sześćdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu części wydatków poniesionych tymczasowo z sum budżetowych, a pozostałą kwotę 976 (dziewięćset siedemdziesiąt sześć) złotych przejmuję na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli.**

II Oddala apelację w pozostałej części.

III Zasądza od G. F. na rzecz (...) w W. kwotę 1070 (jeden tysiąc siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu części opłaty od apelacji, a koszty zastępstwa prawnego za II instancję wzajemnie znosi między stronami.

Sygn. akt IV Pa 20/21

UZASADNIENIE

W pozwie z 16 grudnia 2019r. powód (...) w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego G. F. kwoty 53.465,28zł. tytułem zwrotu kosztów wydatkowanych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych na stanowisko maszynisty pojazdu trakcyjnego, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 17 maja 2019 roku do dnia zapłaty.

W dniu 20 grudnia 2019r. Sąd Rejonowy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, uwzględniając w całości żądanie pozwu. Od orzeczenia sprzeciwił pozwany G. F.. Pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości. Zdaniem pozwanego, pracodawca nie udowodnił w sposób obiektywny i bezsporny wysokości należności dochodzonej pozwem.

Wyrokiem z 24 marca 2021r. Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli oddalił powództwo, zasądził od powoda na rzecz pozwanego 4050 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu oraz nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa 1440,06zł. tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo z sum budżetowych.

Wyrok poprzedziły następujące ustalenia:

Pozwany G. F. zatrudniony został przez powoda (...) w W. 30 marca 2015r. na podstawie umowy na czas określony do 31 marca 2016r. i świadczyć miał pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku starszego mechanika w Sekcji (...) w Ł..

Od 1 kwietnia 2016R. pozwany świadczył pracę na podstawie umowy na czas nieokreślony.

Jednocześnie w dniu 1 kwietnia 2015r. strony zawarły umowę, w ramach której powód zobowiązał się ułatwić G. F. podnoszenie kwalifikacji na stanowisko maszynisty pojazdu trakcyjnego i pokryć w tym zakresie koszty w wysokości 126 793,00 zł.

W umowie zastrzeżono, że w razie rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem przez pracownika lub rozwiązania stosunku pracy przez pracodawcę z winy pracownika w okresie 3 lat po uzyskaniu świadectwa maszynisty, pozwany zobowiązał się do zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na jego naukę w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy.

Program szkolenia G. F. na stanowisko maszynisty obejmował:

1. szkolenie BHP w zakresie niezbędnym do odbywania przygotowania zawodowego,
2. staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne tj.:
  - od 2.04.2015 do 21.05.2015 - 260 godzin pracy przy naprawie i utrzymaniu taboru kolejowego,
  - od 22.05.2015 do 28.05.2015 - 40 godzin pracy przy czynnościach rewidenta taboru,
  - od 29.05.2015 - 500 godzin pracy przy czynnościach maszynisty,
3. szkolenie teoretyczne,
4. jazdę praktyczną pod nadzorem tj.:
  - 200 godzin pracy manewrowej,
  - 1000 godzin pracy pociągowej (dowód: program k. 25).

Dalej Sąd I instancji ustalił, że według zestawienia powoda koszt wyszkolenia maszynisty stanowić miał kwotę 126. 792,60zł. Kalkulację kosztów sporządził dział kontrolingu powodowej spółki. Szkolenie realizował pracodawca, korzystając z własnej infrastruktury, sal wykładowych i wiedzy zatrudnionych w spółce maszynistów. Maszynista nadzorujący jazdę szkolonego dysponował dzienniczkiem jazd, w który wpisywał dane „ucznia” i trasy, na

których odbywała się praktyczna nauka zawodu. Szkolenie odbywało się na trasach obsługiwanych przez danego nadzorującego. Maszynista nadzorujący jazdę ma możliwość otrzymania z tego tytułu dodatkowego świadczenia w wysokości 2,5 zł za godzinę nauki. Zajęcia teoretyczne odbywały się w grupach (około 30 osób). Pozwany przeszedł stosowne szkolenie i w 2018 roku zdał egzamin na świadectwo maszynisty.

W dniu 31 grudnia 2018r. G. F. złożył pracodawcy oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z 1 kwietnia 2015r., z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Pismem z 29 kwietnia 2019r. powód wezwał pozwanego do zwrotu kosztów poniesionych w związku z podnoszeniem przez pracownika kwalifikacji zawodowych w wysokości 53.465,29zł., tj proporcjonalnie do okresu przepracowanego po zakończeniu kursu.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków i pozwanego oraz w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy i aktach osobowych G. F.. W ocenie sądu meriti w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia stan faktyczny nie był sporny. Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, uznając że przeprowadzenie tego dowodu nie było konieczne, a jedynie spowodowałoby przedłużenie postępowania, przy jednoczesnym wygenerowaniu dodatkowych kosztów.

Przechodząc do oceny prawnej, Sąd Rejonowy wskazał, że podstawy prawnej zgłoszonego żądania należało poszukiwać w treści art. 103⁵ k.p.

Zgodnie z powołaną regulacją, pracownik podnoszący kwalifikacje zawodowe:

1. który bez uzasadnionych przyczyn nie podejmie podnoszenia kwalifikacji zawodowych albo przerwie podnoszenie tych kwalifikacji,
2. z którym pracodawca rozwiąże stosunek pracy bez wypowiedzenia z jego winy, w trakcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub po jego ukończeniu, w terminie określonym w umowie, o której mowa w art. 103⁴, nie dłuższym niż 3 lata,
3. który w okresie wskazanym w pkt 2 rozwiąże stosunek pracy za wypowiedzeniem, z wyjątkiem wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn określonych w art. 94³,
4. który w okresie wskazanym w pkt 2 rozwiąże stosunek pracy bez wypowiedzenia na podstawie art. 55 lub art. 94³, mimo braku przyczyn określonych w tych przepisach - jest obowiązany do zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na ten cel z tytułu dodatkowych świadczeń, w wysokości proporcjonalnej do okresu zatrudnienia po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub okresu zatrudnienia w czasie ich podnoszenia.

Jak stanowi z kolei art. 103⁴ k.p. pracodawca zawiera z pracownikiem podnoszącym kwalifikacje zawodowe umowę określającą wzajemne prawa i obowiązki stron. Umowę tę zawiera się na piśmie, nie może ona zawierać postanowień mniej korzystnych dla pracownika niż przepisy Kodeksu pracy.

Zdaniem Sądu Rejonowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd I instancji podzielił stanowisko pozwanego, iż powodowa Spółka nie wykazała faktycznej wysokości kosztów, jakie poniosła w związku z podnoszeniem przez pozwanego kwalifikacji. Sąd Rejonowy zaznaczył przy tym, że ustawodawca w art. 103⁵ k.p. posługuje się pojęciem kosztów poniesionych. Ewentualny obowiązek ich zwrotu, dotyczyć może wyłącznie środków faktycznie wydatkowanych przez pracodawcę. Innymi słowy, bez znaczenia, z punktu widzenia zgłoszonego roszczenia pozostaje okoliczność wskazania konkretnej kwoty w umowie o podnoszeniu kwalifikacji. Kwotę taką traktować można li tylko w kategoriach planowanej, czy skalkulowanej. Pracodawca, chcąc skutecznie „obciążyć” byłego pracownika z tytułu kosztów jego szkolenia, musi wykazać, jakie, konkretne już kwoty z tego tytułu poniósł. Dla przykładu, sąd meriti wskazał, że wydatkiem związanym z nadzorowaniem szkolonego przez maszynistę będzie udokumentowana kwota, odpowiadająca wysokości wynagrodzenia, jakie faktycznie otrzymał szkolący. Wykazanie powyższego nie byłoby skomplikowane, jeśli mieć na względzie, iż odnotowywano trasy, na których szkolono pracowników, a ewentualne

dodatkowe „wynagrodzenie” dla maszynisty, z całą pewnością było ewidencjonowane. Analogicznie powód winien postąpić w przypadku innych kosztów poniesionych w związku z podnoszeniem kwalifikacji pozwanego tj. wydatki z tytułu wydruku materiałów, opłacania kadry wykładowej. Zdaniem Sądu Rejonowego powód nie przedłożył jakichkolwiek dokumentów, pozwalających na realną weryfikację założeń poczynionych w umowie z 1 kwietnia 2015r, co także wynika z opinii biegłego, którego wyliczenia sąd I instancji ocenił jako hipotetyczne, bo dokonane w oparciu o kalkulację powoda załączoną do pozwu. Skoro biegły nie dysponował materiałem pozwalającym na realne oszacowanie kosztów wyszkolenia pozwanego, a powód w tym zakresie nie wykazał żadnej inicjatywy dowodowej, uzupełnienie opinii Sąd uznał za zbędne. Sąd Rejonowy wskazał, iż nie neguje uprawnienia pracodawcy do żądania zwrotu środków, jakie „zainwestował” w pracownika. Taka możliwość istnieje, ale w oparciu o określone regulacje kodeksowe. Podstawowym warunkiem odzyskania poniesionych z tego tytułu kosztów jest nie tylko zawarcie umowy z pracownikiem, ale również wykazanie kwot, faktycznie wydatkowanych na wyszkolenie danego zatrudnionego. Wobec tego, iż powód - reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika - takiemu ciężarowi dowodowemu nie sprostał (art. 232 k.p.c.), Sąd powództwo, jako niezasadne oddalił.

Rozstrzygnięcie o kosztach wydano na podstawie art. 98 k.p.c.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego ustalono na podstawie § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804).

Zgodnie z wynikiem procesu, powoda obciążono również wydatkami tymczasowo poniesionymi z sum budżetowych (opinia biegłego, koszty stawienia świadków).

Apelację od wyroku złożył powód zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości.

Wyrokowi Sądu I instancji zarzucono naruszenie:

I. przepisów prawa procesowego, tj. art. 231 Kodeksu postępowania cywilnego w zw. z art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, dokonanie tej oceny wybiórczo i wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego:

a. polegające na uznaniu, że w niniejszej sprawie nie zostało wykazane, że powód poniósł jakiegokolwiek koszty przedmiotowego szkolenia, ponieważ Sąd nie uznał za miarodajne stawki zawarte w zestawieniu kosztów szkolenia na stanowisko maszynisty do umowy na podwyższenie kwalifikacji oraz w umowie szkoleniowej z 1 kwietnia 2015r., podczas, gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w tym m.in. złożonych powyżej dokumentów, jak również na podstawie Załącznika nr 3 do Decyzji nr (...) Członka Zarządu ds. Handlowych w (...) S.A. z 11 grudnia 2013r. oraz dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ekonomii, finansów i rachunkowości dr hab. R. P. z lutego 2021 roku została wykazana wysokość poniesionych przez powoda kosztów,

b. polegające na odmówieniu mocy dowodowej i pominięciu przy ustalaniu stanu faktycznego dowodu mającego istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ekonomii, finansów i rachunkowości dr hab. R. P. z lutego 2021r., która to opinia została sporządzona z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 10 lutego 2014 roku w sprawie licencji maszynisty (Dz.U. z 2014 r., poz. 211 ze zm.) i potwierdza wysokość dochodzonych przez powoda kosztów, których zwrotu domaga się od pozwanego w niniejszym postępowaniu,

c. polegające na dokonaniu oceny dowodów z pominięciem, że strony zawarły umowę o pracę celem umożliwienia Pozwanemu nabycia/uzyskania uprawnień koniecznych do wykonywania zawodu maszynisty, co skutkowało uznaniem, że Pozwany podnosił swoje kwalifikacje zawodowe w ramach zatrudnienia w rozumieniu art. 103¹ Kodeksu pracy, podczas gdy wszechstronna analiza materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że Pozwany zgłosił się i podjął zatrudnienie w powodowej spółce celem zdobycia uprawnień pozwalających mu na wykonywanie zawodu maszynisty, co w konsekwencji skutkowało naruszeniem art. 471 Kodeksu cywilnego i art. 473 Kodeksu cywilnego przez ich niezastosowanie,

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a. art. 22c ustawy z 28 marca 2003R. o transporcie kolejowym poprzez jego niezastosowanie

w sytuacji, gdy do umowy o podniesienie kwalifikacji zawodowych pracownika zawartej z pozwanym w ramach istniejącego stosunku pracy, w którym powód został określony jako pracodawca, a pozwany jako pracownik, znajduje zastosowanie powyższy przepis, a prawidłowa wykładnia ww. przepisu w powiązaniu z art. 5 Kodeksu pracy prowadzi do wniosku, że przepis art. 22c ustawy o transporcie kolejowym jest przepisem szczególnym w stosunku do regulacji zawartych w art. 103³, art. 103⁴ oraz art. 103⁵ Kodeksu pracy, co oznacza, że przepisy Kodeksu pracy stosuje się jedynie w zakresie nieuregulowanym tym przepisem, zatem przepisy art. 103³, art. 103⁴ oraz 103⁵ Kodeksu pracy nie mają zastosowania w niniejszej sprawie i Pozwany zobowiązany jest do zwrotu kosztów szkolenia w wysokości określonej w przedmiotowej umowie,

b. art. 103³ Kodeksu pracy, art. 103⁴ Kodeksu pracy oraz art. 103⁵ Kodeksu pracy poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że skoro w Kodeksie pracy mowa jest o obowiązku zwrotu przez pracownika kosztów poniesionych przez pracodawcę, że o ile pracodawca może we własnym zakresie i przy użyciu własnych zasobów materialnych i ludzkich organizować i przeprowadzać szkolenia swoich pracowników, to jednak może domagać się od pracownika zwrotu jedynie faktycznie poniesionych kosztów szkolenia, co oznacza, że pracodawca nie może domagać się od pracownika kosztów szkolenia obliczonych na podstawie kalkulacji i wewnętrznych uregulowań pracodawcy, lecz wyłącznie w oparciu o udokumentowane wydatki celowe i ekonomicznie powiązane ze szkoleniem pracownika, co doprowadziło Sąd do błędnego wniosku, że pracodawca szkolący pracownika w ramach własnych zasobów nie może samodzielnie określić wysokości tych kosztów, gdyż nie można ich poddać obiektywnej weryfikacji również przez biegłego sądowego, co doprowadziło do uznania, że powód nie wykazał, iż poniósł jakiegokolwiek koszty przedmiotowego szkolenia przedstawiając dowody w postaci umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych, decyzji nr (...) członka zarządu ds. handlowych (...) S.A. z 11 grudnia 2013 roku, zeznań świadków oraz dowodu z opinii biegłego sądowego, a w konsekwencji oddalenia powództwa w całości,

c. art. 6 Kodeksu cywilnego przez błędną jego wykładnię polegającą na uznaniu, że powód nie wykazał jakie poniósł koszty przedmiotowego szkolenia, podczas gdy powód przedstawił dowody w postaci umowy szkoleniowej z 1 kwietnia 2015 roku, zestawienia kosztów szkolenia na stanowisko maszynisty do umowy na podwyższenie kwalifikacji, Załączniku nr 3 do Decyzji nr (...) Członka Zarządu ds. Handlowych w (...) S.A. z 11 grudnia 2013 roku, dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ekonomii, finansów i rachunkowości dr hab. R. P. z lutego 2021R. oraz zeznań świadków, natomiast pozwany kwestionował moc dowodową powyższych dowodów nie przedstawiając żadnej argumentacji ani dowodów potwierdzających zasadność tych twierdzeń, co skutkowało naruszeniem przez Sąd I instancji zasad rozkładu ciężaru dowodu,

d. art. 5 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 8 Kodeksu pracy poprzez ich niezastosowanie skutkujące pominięciem, że zatrudnienie u powoda służyło umożliwieniu pozwanemu zdobycia specjalistycznych uprawnień przewidzianych przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz, że świadome uchylanie się przez pracownika od świadczenia wzajemnego, czego jednym ze skutków jest odniesienie przez pozwanego korzyści osobistej, zawodowej i ekonomicznej kosztem majątku i słuszych interesów byłego pracodawcy, nie zasługuje na ochronę prawną, jako działanie pozostające w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

Wskazując na powyższe, apelujący wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu,
2. zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kosztów postępowania przed Sądem I oraz II instancji według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Ewentualnie, wnosił o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji,
2. zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zarzutów powód podniósł, że idąc tokiem rozumowania Sądu, aby skutecznie mógł domagać się od pozwanego zwrotu kosztów przedmiotowych szkoleń musiałby wykazać (udokumentować) wysokość kosztów szkolenia poprzez dysponowanie fakturami VAT, dowodami wydatków itp. Powód samodzielnie organizujący szkolenia dla pracowników w zasadzie nie jest w stanie precyzyjnie wyliczyć poszczególnych kosztów przypadających na każdego szkolącego się pracownika. Kodeks pracy przewiduje jedynie taką formę rekompensaty poniesionych przez pracodawcę kosztów szkolenia pracownika.

W doktrynie wyrażono pogląd, że z punktu widzenia pracodawcy warto pamiętać o konkretności postanowień umownych, gdyż co innego gwarantuje pracownikowi postanowienie, zgodnie z którym pracodawca np. pokrywa koszt noclegu w miejscowości podnoszenia kwalifikacji, a co innego regulacja, zgodnie z którą pracodawca pokrywa udokumentowany koszt noclegu (np. na podstawie faktury VAT) w kwocie do 300 zł (por. Komentarz do art. 1033 KP red. Walczak 2017, wyd. 23/Ł. Prasolek, lit. B pkt 3 „Rodzaje dodatkowych świadczeń”). Jeżeli więc szkolenie miało na celu podniesienie kwalifikacji pracownika umożliwiającą uzyskanie uprawnień do wykonywania pracy na danym stanowisku, to pracownik ponosi jego koszty - w wysokości i w sposób określony umową. Jeśli umowa ustala wartość szkolenia, a strony nie postanowiły o innym ustaleniu, czy potwierdzeniu kosztów (np. przez przedstawienie rachunków), to **pracownik ma obowiązek poniesienia kosztów w wysokości oznaczonej umową**. Zarówno pracodawca, jak i pracownik zawierając umowę dwustronnie zobowiązującą układają ten wzajemny stosunek zobowiązaniowy działając świadomie i dobrowolnie. Kwota oznaczona w umowie, jako koszty poniesionych szkoleń, nie stanowi kosztów w „dowolnej” czy też „rzekomej” wysokości, ale stanowi świadczenie dodatkowe określone przez strony umowy. Skoro strony umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych sprecyzowały wysokość świadczeń dodatkowych, to **po zawarciu umowy żadna ze stron nie może powoływać się na okoliczność, że koszty te nie są rzeczywiste**. tj., że zostały zawyżone lub zaniżone przez którąkolwiek ze stron. Zakładając racjonalność ustawodawcy, nie wprowadzałby obowiązku zawarcia umowy, gdyby strony umowy musiały niejako dodatkowo wykazywać zasadność postanowień umownych. Pozwany znał cel umowy „lojalnościowej” (§ 3 ust. 3 ww. umowy), zdawał sobie w pełni sprawę ze skali kosztów ponoszonych przez pracodawcę w związku z procesem szkoleniowym.

W dalszej kolejności apelujący wskazał także, iż ustawa z 28 marca 2003r. o transporcie kolejowym wprowadza w art. 22c ust. 1, stanowiący odrębną regulację w odniesieniu do obowiązku zwrotu kosztów szkolenia. Powyższy przepis stanowi więc przepis szczególny do art. 103⁵ Kodeksu pracy, za czym przemawia fakt, że Kodeks pracy wymaga proporcjonalnego zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę z tytułu dodatkowych świadczeń do okresu zatrudnienia po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub okresu zatrudnienia w czasie ich podnoszenia. Tymczasem ustawa o transporcie kolejowym dopuszcza zawarcie umowy, na podstawie której kandydat na maszynistę zobowiąże się do zwrotu całości kosztów poniesionych na szkolenie. Szkolenie kandydata na maszynistę nazywane jest wprost inwestycją przedsiębiorstwa kolejowego, co jednoznacznie prowadzi do przekonania, że regulacja art. 22c ustawy o transporcie kolejowym jako przepis szczególny znajdzie zastosowanie w niniejszej sprawie. Ma ona podobny charakter do umowy z pracownikiem podnoszącym kwalifikacje zawodowe z art. 103⁴ Kodeksu pracy (por. Komentarz do art. 22c ustawy o transporcie kolejowym, dr Karolina Barbara Wojciechowska, wyd. 1, C.H.Beck). Jeżeli więc szkolenie pozwanego miało na celu uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu maszynisty, to ponosi jego koszty w wysokości i w sposób określony umową zawartą na podstawie art. 22c ustawy o transporcie kolejowym. Skoro umowa ustala wartość szkolenia, a strony nie postanowiły o innym ustaleniu czy potwierdzeniu kosztów szkolenia (np. przez przedstawienie rachunków), to pozwany ma obowiązek poniesienia kosztów w wysokości oznaczonej umową. Cel ustawodawczy prowadzenia powyższego przepisu wynika z art. 24 ust. 1 dyrektywy 2007/59/ WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przyznawania uprawnień maszynistom prowadzącym lokomotywy i pociągi w obrębie systemu kolejowego Wspólnoty. Nie budzi wątpliwości, że koszt szkolenia kandydata na maszynistę znacząco przewyższa koszty standardowo ponoszone przez pracodawcę na podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników. Wprost jest to ujęte w motywie 12 do ww. dyrektywy, gdzie wskazuje się, że zgodnie z art. 13 ust. 4 ww.

dyrektywy przedsiębiorstwa kolejowe i zarządcy infrastruktury są odpowiedzialni za poziom szkolenia maszynistów, których zatrudniają. Istotne jest również, aby zapewnić przeszkolenie wystarczającej liczby maszynistów. W tym kontekście jest jednak konieczne podjęcie środków w celu zapewnienia, by wskutek inwestycji dokonywanych przez przedsiębiorstwo kolejowe lub zarządcę infrastruktury w celu przeszkolenia maszynisty nie odnosiło nienależnych korzyści inne przedsiębiorstwo kolejowe lub zarządca infrastruktury w przypadku, gdy maszynista dobrowolnie przenieś się z tego pierwszego do tego drugiego przedsiębiorstwa lub zarządcy. Mogą to być dowolne środki, takie jak na przykład prawodawstwo krajowe, układy zbiorowe pracy, postanowienia w umowach pomiędzy maszynista a pracodawca lub umowy określające warunki zatrudniania maszynistów jednego przedsiębiorstwa przez inne przedsiębiorstwo w sytuacji, gdy ci maszyniści są stronami takich umów.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostaje, iż szkolenia w jakich uczestniczył pozwany nie były prowadzone przez podmiot zewnętrzny, tylko powodową spółkę. Bezsparnie strony zawarły również umowę o pracę celem umożliwienia pozwanemu nabycia uprawnień koniecznych do wykonywania zawodu maszynisty. Natomiast powód zatrudnił pozwanego i zgodził się pokryć koszty przedmiotowych szkoleń z uwagi na podjęte przez pozwanego zobowiązanie do pozostania w zatrudnieniu u powoda przez okres minimum 3 lat po ukończeniu szkolenia. Pozwany w trakcie przedmiotowego szkolenia, pomimo, że pobierał wynagrodzenie za pracę, **nie wykonywał pracy na rzecz pracodawcy, tylko cały swój czas pracy przeznaczał na szkolenie.** Pracodawca nie zwalniał pozwanego z całości lub części dnia pracy, tylko „zwolnienie” to z samego założenia trwać miało przez cały - przeszło dwuletni - okres zatrudnienia pozwanego na stanowisku kandydata na maszynistę, aż do momentu uzyskania przez niego uprawnień maszynisty. Okres zatrudnienia pozwany mógł wykorzystać w pełni na naukę do egzaminu i zdobycie uprawnień potrzebnych do wykonywania zawodu maszynisty.

Prawidłowo przeprowadzona literalna wykładnia powyższych przepisów prowadzi do wniosku, że wystarczy, aby strony określiły w umowie katalog konkretnych świadczeń przysługujących pracownikowi i ich wysokość, a także dokładnych kwot odpowiadających tym świadczeniom, tak aby w razie sporu pomiędzy pracodawcą a pracownikiem, ułatwić ustalenie w jakim zakresie istnieje obowiązek zwrotu poniesionych przez pracodawcę kosztów.

Gdyby więc intencją ustawodawcy było wprowadzenie zobowiązania pracownika do zwrotu jedynie kosztów szkolenia przez pracodawcę „udokumentowanych” lub „wykazanych” - jak to błędnie zinterpretował Sąd I Instancji - to z całą pewnością taki zapis znalazłby się w przepisie art. 103⁵ Kodeksu pracy. Natomiast ustawodawca wskazał tylko, że pracownik zobowiązany jest do zwrotu „poniesionych” przez pracodawcę kosztów, a zatem kosztów określonych w umowie. Dodatkowo wykładnia celowościowa i funkcjonalna przepisu art. 103⁵ pkt 3 Kodeksu pracy prowadzi do wniosku, że ustawodawca zapewnił stronom stosunku pracy ekwiwalentne uprawnienia w zakresie wzajemnych rozliczeń kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracownika w przypadku, gdy koszty te pokrywane są przez pracodawcę. Przepis powinien być interpretowany w oparciu o przesłanki, które decydują o funkcji danego aktu prawnego, a w konsekwencji także zawartych w nim przepisów. Do przesłanek tych należą m.in. normy moralne, zaakceptowane w danym społeczeństwie oceny, zasady sprawiedliwości i słuszności, a także podstawowe zasady ustroju społecznego, ekonomicznego i politycznego danego państwa.

W toku wykładni celowościowej i funkcjonalnej należy zatem brać pod uwagę przede wszystkim cel danej regulacji prawnej (tzw. ratio legis), a zatem skutki, jakie zgodnie z zamierzeniem ustawodawcy, ma ona osiągnąć. W oparciu o powyższe reguły nie sposób uznać, że intencją ustawodawcy było wprowadzenie regulacji, która zawierałaby oczywistą lukę prawną powodującą, że szkolenia organizowane przez samego pracodawcę w ramach jego zasobów, w zasadzie nie korzystałyby z rekompensaty (ochrony) przewidzianej art. 103⁵ pkt 3 Kodeksu pracy w postaci zobowiązania pracownika do pozostania w zatrudnieniu przez okres minimum 3 lat po ukończeniu szkolenia.

Organizowanie szkoleń maszynistów przez jakikolwiek uprawniony do tego podmiot

nieodłącznie i obiektywnie wiąże się z koniecznością poniesienia kosztów. Przy czym pojęcia tego nie definiują kodeksowe przepisy o podwyższaniu kwalifikacji zawodowych. Koszt to przede wszystkim kategoria ekonomiczna i oznacza wyrażone wartościowo zużycie zasobów przedsiębiorstwa na określony cel i niekoniecznie musi się wiązać z

poniesieniem określonych wydatków pieniężnych. Taką definicję znajdziemy w encyklopediach zarządzania, ekonomii czy rachunkowości. W świetle takiej definicji koszt podnoszenia kwalifikacji zawodowych to wartościowy wyraz zużytych na ten cel pracodawcę zasobów (materialnych, ludzkich). Tak rozumiane koszty są podstawą kalkulacji cen wszelkich usług szkoleniowych, studiów itp. Okoliczność, że np. sale wykładowe czy pomoce dydaktyczne są własnością takich jednostek i nie muszą ich wynajmować czy dzierżawić nie oznacza z definicji, że nie ponoszą one w ogóle kosztów w tym zakresie. Bowiem wszelkie używane zasoby materialne, aby mogły być wykorzystywane, wiążą się nieodłącznie z koniecznością ponoszenia ciężarów ich utrzymania. Wyszczególnione w umowach o podnoszenie kwalifikacji zawodowych kwoty zostały przez powoda ustalone w oparciu o stawki za poszczególne rodzaje usług szkoleniowych zawarte w Załączniku nr 3 do Decyzji nr (...) Członka Zarządu ds. Handlowych w (...) S.A. z 11 grudnia 2013r. Ponadto, w niniejszej sprawie Sąd I instancji bezzasadnie odmówił mocy dowodowej opinii biegłego sądowego z zakresu ekonomii, finansów i rachunkowości dr hab. R. P. z lutego 2021r. Ww. opinia została przeprowadzona na wniosek powoda w związku z wyrokiem Sądu Najwyższego z 13 listopada 2019r. sygn. akt: II PK 81/18. Oraz w w oparciu o ww. przepisy, w tym stawki w nich wynikające. Biegły sądowy wskazał wprost, z czym powód w pełni się zgadza (powyższe jest faktem), że „w **okresie szkolenia osoba szkoląca się na maszynistę nie wykonuje pracy, przyjmuje się jej koszt wynagrodzenia na stanowisku maszynisty - stażysty za koszt szkolenia**. Przeniesienie części uwagi w trakcie pracy na osobę szkoloną jest ubytkiem ekonomicznym po stronie powoda, choć nie musi jednocześnie wiązać się z wadliwością pracy osoby szkolącej (maszynista szkolący musi prowadzić pociąg bezpiecznie i zgodnie z planem obsługi, nawet jeżeli ma pod nadzorem osobę szkoloną). Ponadto, nie powinien podlegać żadnym wątpliwościom fakt, że zdobywanie kwalifikacji zawodowych na podstawie zawieranych z pracownikami odrębnych umów przy wykorzystaniu środków osobowych i rzeczowych pracodawcy (powoda) stanowi majątkowy koszt użycia własnych zasobów pracowniczych i rzeczowych pracodawcy, które z natury rzeczy nie mogą odbyć się bez poniesienia jakichkolwiek wydatków. Taki stan rzeczy dyskwalifikuje ewidentnie dowolne konkluzje, że powód nie poniósł żadnych kosztów prowadzenia szkoleń wymaganych do zdobycia zawodu maszynisty kolejowych pojazdów trakcyjnych. Obarczające pracodawcę (powoda) koszty na organizację i prowadzenie takich szkoleń oraz egzaminowanie osób szkolonych przy pomocy własnych zasobów ludzkich i materialnych zostało błędnie zakwalifikowane i ocenione przez Sąd jako „bezkosztowe”. Wartości wyliczone przez biegłego sądowego, który opierał swoje wyliczenia na podstawie wspomnianych już rozporządzeń, pokrywa się z wyliczeniami wykonanymi przez powoda. Powyższe przesądza o prawidłowej wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia.

Dodatkowo apelujący wskazał, że wykonywanie uprawnień przez pozwanego podlega ocenie z punktu widzenia zgodności z zasadami współzycia społecznego i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Nieczynienie ze swego prawa użytku i postępowanie zgodne z zasadami współzycia społecznego polega na tym, że każda ze stron stosunku pracy musi przy wykonywaniu swych uprawnień postępować zgodnie z wymaganiami moralności i uznanymi regułami obyczajowymi oraz ze w stosunkach pracy liczy się nie tylko sam przepis prawa, ale także owe pozaprawne reguły, nazwane w art. 8 Kodeksu pracy zasadami współzycia społecznego. Apelujący pował się na wyrok Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2007r. (sygn. akt: I PK 263/06), zgodnie z którym Sąd II instancji może zbadać zgodność żądania pozwu z zasadami współzycia społecznego (art. 8 Kodeksu pracy), także wówczas, gdy w apelacji nie został podniesiony zarzut w tej kwestii. W niniejszej sprawie istnieją wyjątkowe okoliczności, które uzasadniają zastosowanie art. 8 Kodeksu pracy w celu uwzględnienia żądań powoda. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego oraz doktryny prawa pracy zastosowanie do sprawy art. 8 Kodeksu pracy może mieć miejsce jedynie w przypadkach wyjątkowych, gdyż niewątpliwie zagraża to bezpieczeństwu obrotu prawnego. Uwzględniona powinna zostać więc także „zasada czystych rąk”. Zasada ta polega na tym, że ochrony przewidzianej w art. 8 Kodeksu pracy (art. 5 Kodeksu cywilnego) może żądać jedynie ten, kto sam postępuje nienagannie. W stosunkach pracy obowiązują normy moralno-obyczajowe, które wiążą obie strony, a nie są jedynie zobowiązaniem pracodawcy wobec pracownika. Pracownika także wiąże zasada lojalności wobec pracodawcy.

Nadto apelujący wskazał, że przyjmuje się, iż art. 103⁵ Kodeksu pracy w zakresie przesłanek zwrotu kosztów szkolenia (w wysokości proporcjonalnej do okresu zatrudnienia po odbyciu tego szkolenia) ma charakter bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że nie wolno go interpretować zawężająco ani rozszerzająco. Zawarta przez strony umowa szkoleniowa jako stosunek cywilnoprawny została sformułowana na zasadzie swobody umów, a zatem nie ma

podstaw do stwierdzenia, że pozwany nie jest zobowiązany do zwrotu wskazanych w niej kosztów szkoleń, skoro zaistniały przesłanki do żądania zwrotu określone w umowie. Umowa określała wzajemne prawa i obowiązki. Zdaniem powoda odmowa uwzględnienia roszczeń w oparciu o powołane przepisy Kodeksu pracy stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Postępowanie pozwanego, który zawiera bardzo korzystną dla siebie umowę wzajemną, bez jakiegokolwiek uszczerbku majątkowego ze swej strony, nabywa nowy, dobrze płatny i perspektywiczny zawód, natomiast gdy powód dochodzi świadczenia wzajemnego, nie tylko kwestionuje on wysokość, ale i zasadność roszczenia byłego pracodawcy - narusza nie tylko postanowienia dobrowolnie zawartej umowy, ale również elementarny ład moralny, niezbędny składnik normalnego, uczciwego obrotu prawnego. Powód świadomie buduje własną markę od wielu lat, jest marką znaną i dobrze postrzeganą na rynku i w branży. Elementem tej marki jest jej postrzeganie również poprzez inwestycje w rozwój pracowników i podnoszenie ich kwalifikacji. Wykorzystanie tych elementów w nieodpowiedni sposób na rynku, może uszkodzić wizerunek firmy oraz jej markę, jak również spowodować straty finansowe. Powód nie działa przypadkowo i nie ponosi kosztów szkoleń bez oczekiwania, że będą nieefektywne, lecz na skutek przemyślanego planu działania. Powód z wykorzystaniem przeszkolonego w tym celu personelu (maszyniści instruktorzy) oraz odpowiednich umiejętności posiadanego kapitału ludzkiego (aktywa) od wielu lat regularnie szkoli kandydatów na maszynistów. Powód jako właściciel tych aktywów jest równocześnie investorem, który ponosi stałe i zmienne koszty w długim okresie, liczy na zwrot z inwestycji i powinien mieć wpływ na decyzję o dalszym wykorzystaniu efektu jego inwestycji (wykwalifikowany pracownik), otrzymując stosowny finansowy zwrot z inwestycji. Substytutem tego efektu finansowego jest zwrot poniesionych kosztów na szkolenie kandydata na maszynistę. Świadome uchylanie się przez pozwanego od świadczenia wzajemnego, czego jednym ze skutków jest odniesienie korzyści osobistej, zawodowej i ekonomicznej kosztem majątku i słuszych interesów byłego pracodawcy nie może zatem podlegać ochronie prawnej, jako działanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji powoda jako bezzasadnej i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SĄD OKRĘGOWY DODATKOWO USTALIŁ:

Decyzją nr (...) członka Zarządu ds. handlowych (...) S.A. z 11 grudnia 2013r. w sprawie organizowania szkoleń na licencję i świadectwo maszynisty ustalono, że (...) S.A. przeprowadza szkolenia na licencję i świadectwo maszynisty jako podmiot uprawniony do szkolenia i egzaminowania osób ubiegających się o licencję i świadectwo maszynisty, na podstawie zaświadczenia z 5 stycznia 2012r. wydanego przez Urząd Transportu Kolejowego (k.61).

Wysokość kosztów szkolenia pozwanego na świadectwo maszynisty, przeprowadzonego przez (...) S.A. zgodnie z programem szkolenia, w okresie od 1 kwietnia 2015r. do 24 marca 2018r. (data uzyskania świadectwa maszynisty) wynosi łącznie 28.988,60zł., na co składają się:

- koszty stażu stanowiskowego i szkolenia praktycznego 25.988,60zł.
- jazda praktyczna pod nadzorem maszynisty szkolącego 3000zł. (1200 godz. x 2,5 zł.)
- koszty skryptu na zajęcia teoretyczne 10zł. (opinia biegłego sądowego k. 167 verte – 168 verte).

Sąd Okręgowy podzielił opinię biegłego w zakresie kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenie pozwanego na świadectwo maszynisty. Uwzględniają bowiem harmonogram szkolenia objęty umową z 1 kwietnia 2015r., zgodny z przepisami aktualnie obowiązujących dwóch rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 10 lutego 2014 r. w sprawie licencji maszynisty (Dz. U. z 2014 r. poz. 211 i 212 z późn. zm.) - pierwsze ustala obligatoryjny czas 298 godzin tego szkolenia, w tym 240 godzin wykładów i 58 godzin zajęć praktycznych, drugie - łącznie 2.000 godzin zajęć teoretycznych i szkolenia praktycznego.

SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ:

Apelacja co do zasady jest uzasadniona i prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy podziela zarzuty apelacji i argumenty w niej zawarte dotyczące naruszenia art. 233 kpc. przez błędną ocenę dowodów.

Spór w rozpoznawanej sprawie zogniskował się wokół wysokości kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenie pozwanego na świadectwo maszynisty pojazdu trakcyjnego, a to w związku z rozwiązaniem przez pozwanego umowy o pracę przed 3 letnim terminem wynikającym z umowy z 1 kwietnia 2015r. o podwyższenie kwalifikacji zawodowych .

Zgodnie z art. 103³ k.p., pracodawca przyznaje pracownikowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe - oprócz wynagrodzenia za pracę i innych pracowniczych świadczeń ze stosunku pracy - dodatkowe świadczenia na warunkach uzgodnionych w umowie o podwyższenie kwalifikacji zawodowych, które finansuje lub pokrywa we "własnym" zakresie w wysokości rzeczywistych zakładowych kosztów kształcenia teoretycznego i praktycznego lub opłat za przejazdy, podręczniki czy zakwaterowanie. Takie dodatkowe świadczenia mają charakter świadczeń cywilnoprawnych, jeżeli zostały uzgodnione na podstawie tzw. autonomicznych klauzul prawa pracy (umów o podnoszenie kwalifikacji zawodowych). Takie świadczenia przysługują dodatkowo, tj. niezależnie od świadczeń ze stosunku pracy, z uwzględnieniem dyspozycji zawartych w art. 103¹- 103⁵ k.p. Przy ocenie takich dodatkowych klauzul (umów) prawa pracy istotny jest ich cel, który zakłada dalsze zatrudnianie pracownika, z którym pracodawca zawarł umowę o podwyższenie kwalifikacji zawodowych, oczekując pozostania przez okres umownie uzgodniony w zatrudnieniu na stanowisku zgodnym z uzyskanymi nowymi lub podwyższonymi kwalifikacjami, pod rygorem proporcjonalnego zwrotu pracodawcy poniesionych kosztów nabycia lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych.

Nabycie lub podwyższenie kwalifikacji przez pełnoletniego pracownika w zamiarze zdobycia umiejętności wymaganych do wykonywania nowego zawodu, które odbywa się na podstawie odrębnej umowy prawa pracy o podwyższenie kwalifikacji zawodowych, tj. niejako obok, choć w związku ze stosunkiem pracy, wymaga poniesienia dodatkowych kosztów na takie cele przez podmioty prowadzące lub organizujące nauczanie lub szkolenie, choćby pracodawca prowadził we własnym zakresie szkolenia teoretyczne i praktyczne przy pomocy zatrudnianych w tym celu pracowników oraz z użyciem własnego zaplecza szkoleniowego w postaci środków sprzętowych, rzeczowych i lokalowych będących w jego dyspozycji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 listopada 2019r. II PK 81/18).

Sąd I instancji wprawdzie nie zanegował uprawnień powodowej Spółki jako pracodawcy do żądania zwrotu środków „zainwestowanych” w pozwanego pracownika, to uznał , że pracodawca nie przedłożył jakichkolwiek dokumentów pozwalających na weryfikację założeń przyjętych w umowie z 1 kwietnia 2015r. , podkreślając przy tym możliwość żądania zwrotu kosztów faktycznie poniesionych. Sąd Okręgowy nie akceptuje oceny materiału dowodowego dokonanej przez sąd meriti , przyjmującego nieudowodnienie wysokości dochodzonego żądania .

Ustawodawca w art. 103⁵ kp. stanowiącym samodzielną podstawę żądania pracodawcy posługuje się pojęciem kosztów poniesionych , a nie udokumentowanych , czy wykazanych.

Jak zasadnie zwraca uwagę Sąd Najwyższy w cyt. wyżej wyroku, nie powinno podlegać kwestii, że podwyższanie kwalifikacji zawodowych na podstawie zawieranych z pracownikami odrębnych umów prawa pracy przy wykorzystaniu środków osobowych i rzeczowych pracodawcy stanowi majątkowy koszt użycia własnych zasobów pracowniczych i rzeczowych pracodawcy, które z natury rzeczy nie mogą odbyć się bez poniesienia jakichkolwiek wydatków. Własne zakładowe zaplecze osobowe i rzeczowe przeznaczone lub wykorzystywane do organizacji i prowadzenia szkoleń zawodowych pozwala potencjalnie usprawnić lub obniżyć ponoszone koszty szkolenia własnych pracowników (w porównaniu do stawek oferowanych za takie same komercyjne szkolenia), którzy zatrudniani są po to, aby po pozytywnym zakończeniu procesu uzyskania wymaganych kwalifikacji zawodowych można ich dalej zatrudnić już na "kwalifikowanych" stanowiskach pracy, w tym np. w zawodzie maszynisty pojazdów trakcyjnych .

W niniejszej sprawie powodowa Spółka przeprowadziła we własnym zakresie szkolenie pozwanego w celu uzyskania przezeń świadectwa na maszynistę pojazdu trakcyjnego. Pozwany natomiast nie dopełnił warunku pozostania w

zatrudnieniu przez okres 3 lat od nabycia uprawnień, do czego zobowiązał się w umowie z 1 kwietnia 2015r. Sąd Rejonowy dokonując weryfikacji spornych kosztów ustalonych w.w umową, nie uwzględnił przede wszystkim celu zawarcia samej umowy o pracę z 30 marca 2015r., której od początku było bez wątplenia podniesienie kwalifikacji zawodowych pozwanego, z którego uprawnień jako wykwalifikowanego pracownika miała korzystać także powodowa Spółka, co sfinalizowano umową z 1 kwietnia 2015r. Zasadnie zwraca uwagę apelacja, że w ocenie materiału dowodowego co do kosztów szkolenia poniesionych przez powodową Spółkę, Sąd Rejonowy nie uwzględnił opinii biegłego i przywołanych w niej przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 10 lutego 2014 r. w sprawie licencji maszynisty (Dz. U. z 2014 r. poz. 211 z późn. zm.), które ustala obligatoryjny czas 298 godzin tego szkolenia, w tym 240 godzin wykładów i 58 godzin zajęć praktycznych, oraz rozporządzenia tegoż Ministra z tej samej daty (Dz. U. z 2014 r. poz. 212 z późn. zm.), które przewiduje łącznie 2.000 godzin zajęć teoretycznych i szkolenia praktycznego. Co więcej, zdaniem Sądu Okręgowego z punktu widzenia zasadności dochodzonego roszczenia, nie sposób pominąć istotnego w sprawie dowodu, mimo jego powołania przez Sąd I instancji w ustaleniach faktycznych. Jest nim program szkolenia do umowy z 1 kwietnia 2015r., ustalający obligatoryjne odbycie przez pozwanego określonej liczby godzin szkolenia praktycznego i teoretycznego, który odpowiada wymogom przepisów cyt. rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 10 lutego 2014 r. i który to program został w pełni zrealizowany przez strony. Sąd Rejonowy przyjął błędne założenie o hipotetycznych wyliczeniach biegłego dotyczących kosztów szkolenia poniesionych przez powodową Spółkę. Biegły wprawdzie przyjął dane wskazane w zestawieniu powodowej Spółki (k.26), to jednak nie pozbawia ich atrybutu dowodowego.

(...) S.A. jako certyfikowany ośrodek szkolenia i egzaminowania maszynistów oraz kandydatów na maszynistów, wpisany do rejestru Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, jest uprawniony do skalkulowania kosztów organizowanego przez siebie szkolenia, które przecież **nie mają charakteru rynkowego**. Wykazane na k.26 stawki w ocenie Sądu Okręgowego nie są wygórowane, a tym samym krzywdzące dla pozwanego, stąd ich przyjęcie w poczet materiału dowodowego jest uzasadnione. Powoływany w apelacji załączniku nr 3 do decyzji nr (...) Członka Zarządu ds. Handlowych w (...) S.A. z 11 grudnia 2013r. daje także pewien ogłęd na wysokość stawek godzinowych za szkolenie teoretyczne i praktyczne osób szkolących i potwierdza tezę, że stawki te nie mają charakteru rynkowego.

Podkreślenia wymaga, że powód dochodzi wyłącznie poniesionych kosztów szkolenia praktycznego, których wysokość ustalił na kwotę 76.990zł. jako wyjściową, na które zgodnie z wykazem na k.26 niespornie składają się szkolenie praktyczne, praca przy naprawie taboru, praca przy czynnościach rewidenta tab., praca przy czynnościach maszynisty, jazda praktyczna pod nadzorem szkolącego maszynisty. Szkolenie to pozwany odbył zgodnie z przewidzianym harmonogramem, a jego zwieńczeniem było uzyskanie świadectwa maszynisty pojazdu trakcyjnego. Zasadnie zwraca uwagę apelujący na dwustronny i lojalnościowy charakter umowy o podnoszeniu kwalifikacji pracownika, na co wskazuje jej § 3. Pozwany podjął zatrudnienie w celu nabycia kwalifikacji i zobowiązał się do odbycia szkolenia oraz przepracowania okresu 3 lat po zdobyciu uprawnień, a w przypadku niezachowania warunków umowy do proporcjonalnego zwrotu pracodawcy kosztów szkolenia, czego miał pełną świadomość, dając temu także wyraz na rozprawie 24 marca 2021r. (k. 202).

Postawę pozwanego żądającego oddalenia powództwa w całości i jego argumentacja o niewykazaniu kosztów szkolenia przez pracodawcę, zaakceptowana de facto przez Sąd Rejonowy, można także oceniać z punktu widzenia zasad współzycia społecznego oraz społeczno – gospodarczego przeznaczenia prawa (art. 8 k.p.), na co wskazuje apelujący. Pozwany uzyskał bowiem w wyniku szkolenia przeprowadzonego na koszt pracodawcy specjalistyczne uprawnienia, pozwalające na ich legitymowanie się w przyszłej pracy i uzyskanie wyższych zarobków jako kwalifikowany pracownik. Pozwany pomija, że z zawarciem umowy o pracę z 30 marca 2015r., a w ślad za nią umowy z 1 kwietnia 2015r. o podniesienie kwalifikacji zawodowych, wiązały się korzyści ekonomiczne nie tylko dla pozwanego. Powodowa Spółka zatrudniając G. F. i poddając go szkoleniu liczyła na pracę pracownika o pełnych kwalifikacjach, z których wykorzystaniem wiązała efekty ekonomiczne oraz finansowy zwrot inwestycji w pracownika. Zasadnie podnosi apelacja, że uchylanie się przez pozwanego od świadczenia wzajemnego, którego jednym ze skutków jest odniesienie przezeń korzyści osobistej, zawodowej i ekonomicznej, kosztem majątku i słuszych interesów byłego pracodawcy, nie może podlegać ochronie prawnej, jako działanie sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. **Sąd Okręgowy**

akceptuje także wywody apelacji dotyczące oceny uprawnień pozwanego z punktu widzenia społeczno – gospodarczego przeznaczenia prawa, stąd nie zachodzi potrzeba powielania argumentacji apelującego.

Reasumując , z przyczyn wyżej powołanych Sąd I instancji naruszył art. 233 kpc. , a w konsekwencji także przepisy prawa materialnego , tj. art.103⁵ pkt. 3 kp. w związku z art. 103⁴ § 1 i 2 kp.

Przepis art.103⁵ pkt. 3 kp. stanowi w rozpoznawanej sprawie samodzielną podstawę prawną żądania przez pracodawcę od pracownika proporcjonalnego zwrotu kosztów szkolenia, do którego treści odwołuje się także § 3 pkt. 4 umowy z 1 kwietnia 2015r. Błędne jest twierdzenie apelującego , że art. 22c ustawy o transporcie kolejowym stanowi lex specialis do art. 103⁵ kp. Przepis art. 22c w.w ustawy stanowi ogólną tylko regulację dotyczącą szkoleń pracowników stanowiąc, że przewoźnik kolejowy i zarządca mogą zawrzeć z kandydatem na maszynistę umowę zobowiązującą tego kandydata do zwrotu części lub całości kosztów poniesionych na jego szkolenie jeśli rozwiązanie lub wygaśnięcie umowy o pracę lub innego stosunku prawnego wiążącego kandydata na maszynistę z odpowiednio przewoźnikiem kolejowym albo zarządcą nastąpiło prze ustalonym w tej umowie terminem, z przyczyn leżących po stronie kandydata.

W ocenie Sądu Okręgowego przyjęte w opinii biegłego koszty szkolenia stanowiskowego i praktycznego oraz teoretycznego pozwanego, stanowią uzasadnione i faktycznie poniesione przez powodową Spółkę koszty szkolenia. Obejmują one: koszty szkolenia stanowiskowego i praktycznego 25.988,60zł. , jazdy praktycznej – maszynista szkolący 3000zł. oraz koszty skryptu 10zł. , co stanowi łącznie 28.988,60zł., jako kwotę wyjściową (k. 167 verte – 168 verte), której powodowa Spółka nie kwestionowała (k. 192) . Uwzględniając fakt pozostawiania przez pozwanego w zatrudnieniu po nabyciu uprawnień przez okres jedynie 11 miesięcy, zamiast zobowiązanych w umowie 3 lat, brakujący okres zatrudnienia wynosi zatem 25 miesięcy. Proporcjonalnie do tego okresu (co zasadnie zastosował także pracodawca), koszty szkolenia , które obowiązany jest ponieść pozwany wynoszą 20.138zł. (25: 36 x 28.998.60) i w tym zakresie zaskarżony wyrok podlega zmianie. Żądanie ponad tę kwotę podlega natomiast oddaleniu.

Zaskarżony wyrok podlega zmianie także w zakresie poniesionych kosztów procesu za I instancję, o których orzeczono na podstawie art. 98 kpc., stosując zasadę proporcjonalnego rozdzielenia kosztów procesu wyrażoną w art. 100 kpc. ,

Na koszty te składają się: opłata sądowa od pozwu 2674zł. , wydatki na wynagrodzenie biegłego za sporządzoną opinię 2064,31zł. i koszty stawiennictwa świadków na rozprawę 375,75zł. Powód przegrał w ok. 60%., wobec czego winien jest Skarbowi Państwa tytułem wydatków w sprawie kwotę 1465zł. Tę kwotę należało jednak pomniejszyć o 1000 zł. wpłaconej przez powoda zaliczki na biegłego, co ostatecznie czyni do zapłaty kwotę 465zł. Pozostałe zaś wydatki należało przejąć na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli. Pozwany natomiast winien zwrócić powodowi tytułem części opłaty sądowej od pozwu kwotę 1070zł. Pozostała kwota 1070 zł. z tytułu pozostałej części opłaty od pozwu stanowi obciążenie powodowej Spółki. Koszty zastępstwa prawnego za I instancję między stronami Sąd Okręgowy zniósł na podstawie art. 100 kpc.

Co do kosztów procesu za II instancję , orzeczono o nich na podstawie art. 98 kpc. stosując także zasadę proporcjonalnego rozdzielenia kosztów procesu wyrażoną w art. 100 kpc. Koszty te obejmują opłatę od apelacji 2674 zł., poniesioną przez powoda na podstawie art. 35 ust. 1 zd. 2 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, liczoną od wartości przedmiotu sporu , aktualną do końca niniejszego procesu. Pozwany winien więc zwrócić powodowi część tej opłaty 1070zł. Pozostała kwota 1070 zł. z tytułu pozostałej części opłaty od apelacji stanowi obciążenie powodowej Spółki. Natomiast koszty zastępstwa prawnego za II instancję między stronami zniesiono.